

(i) : Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

1	7	4	2	8
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
(2125)

SOCIOLOGY (In all Mediums)

Paper : Society in India

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Attempt **FIVE** questions in all.

(2) Question Number **1** is compulsory.

(3) Attempt **ONE** question each from Units I-IV.

1. Attempt any **nine** short questions :

(i) Scheduled Castes

(ii) Urbanization

(iii) Nuclear Family

(iv) Endogamy

(v) Polyandry

(vi) Consanguineal

(vii) Neolocal

(viii) Levirate

(ix) Polygyny

(x) Marriage by capture

(xi) Totemism

(xii) Patrilocal

2×9=18

UNIT—1

2. Write a note on the changing trends of tribes in India. 18

3. Discuss the economic institution in tribal communities. 18

UNIT—2

4. Explain the role of joint family in a rural society. 18
5. Examine the role of political institutions (village panchayat) in shaping rural society. 18

UNIT—3

6. Give characteristics of urban society and what is urbanism? 18
7. Give the meaning and characteristics of voluntary associations. 18

UNIT—4

8. Define Scheduled Tribes. What difficulties have they faced and are facing today? What measures are taken by the Indian government to improve their status? 18
9. Discuss the challenges and issues of women. What initiatives have been implemented to improve their status? 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

(2) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(3) प्रत्येक यूनिट I-IV में से एक-एक प्रश्न का उत्तर दीजिए।

1. कोई भी नौ लघु प्रश्न कीजिए:

- (i) अनुसूचित जातियाँ
- (ii) शहरीकरण
- (iii) एकल परिवार
- (iv) अंतर्विवाह
- (v) बहुपतित्व
- (vi) सगोत्रीय विवाह
- (vii) नवस्थानीय विवाह
- (viii) लेविरेट विवाह
- (ix) बहुपत्नीत्व
- (x) बंदी विवाह
- (xi) टोटेमवाद
- (xii) पितृस्थानीय

2×9=18

यूनिट-1

2. भारत में जनजातियों की बदलती प्रवृत्तियों पर एक टिप्पणी लिखिए। 18
3. जनजातीय समुदायों में आर्थिक संस्था की चर्चा कीजिए। 18

यूनिट-2

4. ग्रामीण समाज में संयुक्त परिवार की भूमिका की व्याख्या कीजिए। 18
5. ग्रामीण समाज को आकार देने में राजनीतिक संस्थाओं (ग्राम पंचायत) की भूमिका का परीक्षण कीजिए। 18

यूनिट-3

6. नगरीय समाज की विशेषताएँ बताइए और नगरवाद क्या है? 18
7. स्वैच्छिक संघों का अर्थ और विशेषताएँ बताइए। 18

यूनिट-4

8. अनुसूचित जनजातियों को परिभाषित कीजिए। उन्होंने किन कठिनाइयों का सामना किया है और आज भी कर रहे हैं? भारत सरकार द्वारा उनकी स्थिति में सुधार के लिए क्या उपाय किए गए हैं? 18
9. महिलाओं की चुनौतियों और मुद्दों पर चर्चा कीजिए। उनकी स्थिति में सुधार के लिए क्या पहल की गई हैं? 18

(पंजाबी अठुवाट)

नोट :- (1) कुल पंज पृष्ठन करे।

(2) पृष्ठन नंबर 1 लाजमी है।

(3) हरेक यूनिट I- IV ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼्न करे।

1. ਕੋਈ ਵੀ ਨੌਂ ਲਘੁ ਪ੍ਰਸ਼्न ਕਰੋ :

(i) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ

(ii) ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ

(iii) ਏਕਲ ਪਰਿਵਾਰ

(iv) ਐਂਡੋਗੈਮੀ

- (v) ਪੌਲੀਐਂਡਰੀ
- (vi) ਕੰਸਾਨਗੁਇਨੀਅਲ
- (vii) ਨਵ-ਸਥਾਨਿਕ
- (viii) ਲੇਵੀਰੇਟ
- (ix) ਬਹੁ-ਪਤਨੀ
- (x) ਬੰਦੀ ਵਿਆਹ
- (xi) ਟੋਟੇਮਿਜ਼ਮ
- (xii) ਪੈਟਰੀਲੋਕਲ

2×9=18

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
3. ਕਬਾਇਲੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-2

4. ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
5. ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਪਿੰਡ ਪੰਚਾਇਤ) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-3

6. ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਕੀ ਹੈ ? 18
7. ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-4

8. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ? ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ? ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ? 18
9. ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ? 18